

Linda Jansma

Vrij spel

2015

Uitgeverij XL

Zoetermeer

1. Gwen

12 oktober, 03.45 uur

Het gegil wekte me uit een diepe slaap. Heel even vroeg ik me af of ik soms gedroomd had, maar nieuw geschreeuw maakte me duidelijk dat dat niet het geval was.

Emma.

Ze had weer een nachtmerrie. De zoveelste op rij. Voor de derde keer klonk er gegil, en nu liet ik me snel uit bed glijden en liep haastig naar Emma's slaapkamer. Ze was nog niet wakker toen ik het licht aanknipte. Ik zag het aan haar gesloten ogen. Met haar armen maaide ze wild om zich heen, en haar hoofd schudde van links naar rechts over het kussen.

'Emma,' fluisterde ik, terwijl ik naar haar bed liep en haar armen beetpakte.

Ze leek me niet te horen, gilde – nee, krijste – nogmaals en probeerde zich los te trekken uit mijn greep.

'Emma, wakker worden meisje,' zei ik nu luid. Haar hoofd gooide ze nog woester heen en weer. Ze trapte ongecontroleerd met haar benen, rukte zo hard met haar armen dat ik haar met moeite kon vasthouden. Ik ging op haar bed zitten, uit alle macht proberend haar rustig te krijgen. Ze schreeuwde weer, kort, hoog, en leek zich toen ineens over te geven. Een zacht 'nee,

nee, nee,' kwam over haar lippen, gevolgd door een jammerend 'laat me los'.

'Lieverd,' fluisterde ik. 'Het is goed. Het was maar een droom.'

Haar ogen schoten open, pupillen groot van angst.

Tranen liepen over haar wangen. 'Mam?'

'Alles is goed,' herhaalde ik zacht.

Ze vloog overeind en sloot haar armen als een bankschroef om mijn nek. 'Hij... hij was...' begon ze, maar ik brak haar af met een zacht 'stt'.

Hij was er weer.

De zin die ze altijd zei als ze weer een nachtmerrie had gehad. *Hij*. De jongen, de klootzak die haar leven verwoest had. Ik wreef troostend over haar schokkende schouders en vroeg me voor de zoveelste keer af wanneer die beelden in haar hoofd eindelijk eens zouden vervagen. Of was ik te naïef en zou zijn beeld haar-scherp in haar gedachten blijven, hoe oud ze ook werd? Dat idee deed me pijn. Emma was nog zo jong, net zestien geworden. Zou ze de angst die nu nog zo vers was tot haar dood met zich mee moeten dragen?

'Mam?'

Zonder Emma los te laten keek ik opzij. In de deuropening stond Jari. Eigenlijk heette ze Marianne, maar omdat Emma als kleuter de letter m nooit goed had kunnen uitspreken en haar altijd Jarianne noemde, was het Jari geworden. En gebleven. Ze was het even-

beeld van Emma, donkere krullen tot op de schouders, grijze ogen en een vrij slank figuurtje, maar dan drie jaar jonger. Ze gaapte hartgrondig en wreef met haar vuisten in haar nog slaperige ogen. Ik was de hemel te rijk geweest toen zij geboren werd. Twee dochters. Iets mooiers had ik me niet kunnen wensen. En ook Nick, met wie ik toen ruim vijf jaar getrouwd was, had niet trotser kunnen zijn.

Zwijgend stak ik mijn hand uit naar Jari, die meteen naar ons toe kwam lopen. Ik sloeg mijn arm om haar heen en trok haar tegen Emma en mij aan.

‘Weer een nachtmerrie?’ vroeg Jari zacht.

Emma zei niets. Het snikken werd minder en ik voelde hoe de spanning uit haar lichaam trok. Het was weer over. Voorbij. Het ellendige was alleen dat het weer terug zou komen. Morgen, overmorgen. Volgende week. Steeds beleefde ze die verschrikkelijke uren opnieuw en daar kon ik, noch Nick, noch die psycholoog die ze wekelijks bezocht ook maar iets aan veranderen.

‘Het komt wel goed,’ fluisterde ik, maar ik wist diep vanbinnen dat dat waarschijnlijk een leugen was.

09.15 uur

Hij was moe. Ik zag het aan zijn gezicht. Waarschijnlijk was zijn nachtdienst weer niet al te rustig verlopen. Ik

had weleens geopperd dat hij er met het ouder worden slechter tegen leek te kunnen. Hij mocht dan nog wel niet zo oud zijn, eenenveertig, drie jaar ouder dan ik, toch had ik gemerkt dat die wisseldiensten hem niet in de koude kleren gingen zitten. Maar als ik dat tegen hem zei dan kreeg ik steevast te horen dat ik niet moest zeuren, dat hij nog elke dag – en elke nacht – met plezier naar zijn werk ging en ik ook niet moest vergeten dat de criminaliteit steeds verder toenam en hij en zijn collega's bij de Utrechtse politie onder steeds meer druk kwamen te staan. Dat wist ik natuurlijk ook wel, maar toch. Het kwam steeds minder vaak voor dat we spontaan iets met het gezin ondernamen, wat vroeger toch regelmatig gebeurde. Nu was hij vaak te moe. Of had hij gewoon geen zin.

‘Drukke dienst?’ vroeg ik, terwijl ik een kop koffie voor hem op de tafel zette.

Hij haalde zijn schouders op. ‘Gaat wel.’

Standaardantwoord. Het betekende zo ongeveer dat het de moeite van het vertellen niet waard was. Ik vroeg dus niet verder. Als er iets belangrijks was gebeurd, dan kwam hij er vanzelf wel mee. Ik zette de ontbijtspullen van de meiden in de vaatwasser en sloot de klep.

‘Het was koud,’ zei hij ineens. Het klonk alsof hij het zei om iets te zeggen te hebben. ‘En het regende aan een stuk door.’

Ik keek naar het keukenraam waar de regen nu in vlaggen tegenaan kletterde, en glimlachte om de overbodige informatie.

‘En toen was er ook nog een overval op een nachtwinkel,’ ging hij verder. ‘Stonden we daar, in de stromende regen. Je had Tom moeten horen.’

Ik grinnikte. Als er iemand een hekel had aan water – en aan regen in het bijzonder – dan was het Nicks partner wel.

‘Constant klagen: “Wat een shitzooi, man, wat een shitzooi”.’ Hij keek op, met die grijns op zijn gezicht die me ooit zo in hem had aangetrokken en die me nog steeds knock-out kon slaan. Na al die jaren dat we nu al samen waren, was ik nog steeds gek op hem. Zó gek dat ik elke dag weer de angst voelde om hem kwijt te raken als hij naar zijn werk ging. Het was geen veilige plek waar hij als hoofdagent op straat liep. Overvecht was één van de probleemwijken in Utrecht. Misdaad was er aan de orde van de dag. Dat bleek nu ook wel weer met die overval. Het was niet de eerste en zou ook zeker niet de laatste zijn. Het was een kwestie van tijd voordat Nick en Tom er een keer middenin terecht zouden komen. En het was die – misschien ongegronde en volledig hypothetische – prognose die me de meeste angst aanjoeg.

‘Waren er gewonden?’ vroeg ik, om mijn eigen gedachten een halt toe te roepen.

‘De eigenaar is in zijn been geschoten. Hij dacht die twee jongens wel aan te kunnen, dat degene met het wapen toch niet zou schieten.’ Hij schudde zijn hoofd. ‘Dat ze niet doorhebben dat er met die gasten niet te spotten valt.’

‘Ze verdedigen wel hun eigendommen, Nick,’ zei ik. Ik pakte mijn beker koffie van het aanrecht en ging tegenover hem zitten. ‘Hebben jullie de daders?’

Hij schudde zijn hoofd.

‘Is er een vermoeden?’

Zijn blik zei me voldoende. *Almighty Saints*. Een criminele groepering die voor zo’n tachtig procent van de overlast in de wijk zorgde. Een *gang*, zoals ze in de volksmond genoemd werden, bestaande uit voornamelijk minderjarige jongens en een enkel meisje. Ze werden aangevoerd door een stel doorgewinterde criminelen, die zelf als jonge jongens gerekruteerd waren en de groep sindsdien nooit meer verlaten hadden, maar in plaats daarvan steeds verder uitbreidden. Iedereen in Overvecht wist wie ze waren. Je kon ook moeilijk om hen heen. Als een jongen een zwart jack en een legergroen petje of bandana droeg, dan kon je er donder op zeggen dat het een Saint was. En daarmee kon je – zoals Nick al had gezegd – beter niet spotten.

‘Als ze maar eens beseften dat hun eigendommen stukken minder waard zijn dan hun leven,’ ging Nick

verder. ‘Vandaag of morgen valt er wéér een dode. Net als vorig jaar. Die jongen bij de supermarkt. Het is gewoon niet verstandig om als burger tegen hen in te gaan. Geef ze hun zin, dan heb je de grootste kans dat je het er levend vanaf brengt.’ Hij nam een slok van zijn koffie en wreef met zijn vrije hand door zijn donkere krullen. ‘Maar ja, dat kan ik net zo goed tegen die bomen daarbuiten zeggen. Die reageren precies hetzelfde. Niet, dus.’

Ik weerhield me ervan te zeggen wat ik wilde: dat de winkeliers in Overvecht zich zouden blijven verzetten tegen snotapen die hun eigendommen roofden. Ook al waren die snotapen in veel gevallen gewapend en levensgevaarlijk, en veranderden ze bij de minste tegenstand in criminelen zonder mededogen. Ik dacht aan Emma, de angstige dromen, de paniekaanvallen. ‘Denk jij in de eerste plaats maar om jezelf,’ zei ik zacht. ‘Ik moet er niet aan denken dat die gasten hun woede op jou of je collega’s gaan richten.’

‘Dat doen ze toch al, Gwen. Ze deinzen nergens voor terug, óók niet voor de politie.’

Ik reageerde niet, omdat ik wist dat hij gelijk had, en zwijgend nam ik nog een slokje van mijn koffie. Na een poosje ademde ik diep in en zei: ‘Emma was weer helemaal van slag vannacht.’

‘Weer een nachtmerrie?’

Ik knikte.

‘Verdomme,’ mompelde hij.

‘Het is de derde keer al deze week.’

Nick boog zijn hoofd en staaarde in zijn nog halfvolle beker koffie. Ik wist dat hij zichzelf de schuld gaf van wat er met Emma gebeurd was. Hij had er moeten zijn voor haar, zei hij steeds. Had haar moeten beschermen tegen het geweld waarvan hij wist dat het op straat altijd aanwezig was. En hoe vaak ik ook tegen hem zei dat Emma geen klein meisje meer was dat je kon verbieden om naar buiten te gaan, het leek niet tot hem door te dringen. Emma en Jari waren zijn meisjes. Wie aan hen kwam, kwam aan hem. Maar die keer had hij niet kunnen voorkomen dat zijn oudste dochter werkelijk kwaad werd gedaan. En dat knaagde aan hem.

‘Wanneer moet ze weer naar die dokter, eh... hoe heet ze ook weer?’

‘Lydia?’

‘Ja, die ja. Ik vraag me af of dat allemaal wel zin heeft. Volgens mij helpt het geen fluit.’

‘Emma praat er tenminste met Lydia over,’ zei ik. ‘Dat heeft ze met ons nog niet gedaan.’

Nick bromde iets wat ik niet kon verstaan.

‘Wat?’ vroeg ik geërgerd. Zijn gemompel als hij het ergens niet mee eens was, kon me mateloos irriteren. Hij keek op. ‘Zou jij er met je ouders over praten?’ Daar had hij een punt.

‘Misschien niet,’ gaf ik toe. ‘Maar het feit dat ze erover práát is al goed, al is het dan niet tegen ons. Zo kropt ze het niet op.’

Nick gaf geen antwoord en aan zijn ogen kon ik zien dat hij dat lulkoek vond. En daar kon ik hem geen ongelijk in geven. Ik zei dat allemaal wel zo overtuigend, maar het waren ook alleen maar de woorden van Lydia die ik herhaalde. Natuurlijk kropte Emma het nog steeds op. Of althans een gedeelte ervan, want van het meeste wat er gebeurd was herinnerde ze zich niets. En dat was logisch. Wat zij had meegemaakt was zo gruwelijk dat ze het, al zou ze het zich herinneren, waarschijnlijk nooit in woorden zou kunnen uitdrukken. Ze kon het alleen maar steeds opnieuw beleven. In de nachtmerries die haar waarschijnlijk nog een hele poos zouden blijven achtervolgen en waarvan ze als ze wakker werd alleen maar één ding herinnerde: zijn gezicht.

‘Wat moeten we anders, Nick?’ vroeg ik uiteindelijk. ‘We kunnen ook niet toekijken hoe ze steeds dieper wegzakt.’

Nog steeds zweeg hij, maar aan zijn houding zag ik dat hij ook geen andere oplossing wist. We hadden het er al zo vaak over gehad, avondenlang hadden we erover gesproken, maar nog nooit hadden we iets kunnen verzinnen wat ons de oude Emma zou kunnen teruggeven.